

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
НОВИ БЕОГРАД, Јапанска 35
Тел: +381 11/2093-802; 2093-803; Факс: + 381 11/2093-867

RIO SAVA EXPLORATION D.O.O.

Број 522

Београд, 22.08. 20 24 год.

Завод за заштиту природе Србије из Београда, ул. Јапанска бр. 35, на основу члана 9. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка, 14/2016, 95/2018-други закон и 71/2021) и члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење), поступајући по захтеву број 462 од 23.07.2024. године и допуни захтева број 495 од 7.08.2024. године, предузећа „RIO SAVA EXPLORATION“ d.o.o. из Београда, ул. Навигатор бр. 2, Булевар Милутина Миланковића бр. 1И, 11070 Нови Београд, за издавање услова заштите природе за израду Пројекта експлоатације лежишта литијума и бора „Јадар“, дана 21.08. 2024. године под 03 бр. 021- 2818/7, доноси

РЕШЕЊЕ

1. У просторном обухвату Пројекта експлоатације литијума и бора у лежишту „Јадар“ нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, као ни еколошки значајних подручја еколошке мреже Републике Србије према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, бр. 102/10). Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:

ОПШТИ УСЛОВИ:

- 1) Да се рударске активности изводе унутар експлоатационог поља које је дефинисано координатама преломних тачака у достављеном Изводу студије изводљивости подземне експлоатације лежишта литијума и бора „Јадар“:

Координате тачака експлоатационог поља локација лежишта „Јадар“

	х	у
1	7 369 701	4 932 812
2	7 370 663	4 931 969
3	7 371 083	4 932 172
4	7 371 427	4 932 281
5	7 371 719	4 932 321
6	7 372 305	4 932 360
7	7 372 999	4 932 112
8	7 373 542	4 931 425
9	7 373 508	4 930 483
10	7 372 691	4 929 643
11	7 371 181	4 929 745
12	7 370 450	4 930 369
13	7 370 123	4 930 508
14	7 369 722	4 930 688
15	7 369 572	4 931 128
16	7 369 590	4 931 270
17	7 369 699	4 931 301

18	7 369 774	4 931 383
19	7 369 784	4 931 643
20	7 369 688	4 931 971
21	7 369 884	4 932 140
22	7 369 845	4 932 254
23	7 369 580	4 932 660

Координате тачака заштитног простора око експлоатационог поља „Јадар“

	х	у		х	у
1	7 369 657	4 933 310	16	7 370 834	4 929 385
2	7 370 681	4 932 469	17	7 370 157	4 929 963
3	7 370 863	4 932 621	18	7 369 926	4 930 049
4	7 371 359	4 932 776	19	7 369 571	4 930 212
5	7 372 265	4 932 858	20	7 369 249	4 930 525
6	7 372 471	4 932 831	21	7 369 095	4 930 979
7	7 373 167	4 932 583	22	7 369 094	4 931 333
8	7 373 386	4 932 429	23	7 369 226	4 931 613
9	7 373 958	4 931 703	24	7 369 368	4 931 676
10	7 374 042	4 931 446	25	7 369 329	4 931 849
11	7 374 008	4 930 483	26	7 369 221	4 932 148
12	7 373 866	4 930 135	27	7 369 444	4 932 377
13	7 373 050	4 929 295	28	7 369 081	4 932 684
14	7 372 657	4 929 144	29	7 369 190	4 932 972
15	7 371 147	4 929 246	30	7 369 311	4 933 124

- 2) Планиране намене површина и урбанистичке параметре у просторном обухвату Пројекта, ускладити са правилима уређења и грађења која су дефинисана Уредбом о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар“ („Службени гласник РС“, бр. 26 од 13. марта 2020, 8 од 20. јануара 2022 - др. уредба, 60 од 16. јула 2024 - др. уредба) којом су обухваћене две зоне - Зона рударских активности (Подзона 1А и Подзона 1Б) и Зона производно-индустријских активности (Подзона 2А и Подзона 2Б);
- 3) Пројектом у Зони рударских активности предвидети:
 - изградњу искључиво на површинама дефинисаним као грађевинско земљиште посебне намене за рударске и друге пратеће објекте и активности,
 - континуирано праћење процеса слегања и ерозије гла, уз задржавање постојеће намене површина (претежно пољопривредно земљиште) у простору који је одређен као рудно тело,
 - забрану изградње нових објеката, изузев објеката у функцији посебне намене и појединих објеката у функцији пољопривреде.
- 4) У Зони производно-индустријских активности Пројектом предвидети објекте посебне намене за производно-индустријске и друге пратеће објекте и активности на грађевинском земљишту.
- 5) У циљу заштите квалитета животне средине, поштовати начела заштите животне средине дефинисана Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/2009, 36/2009- др. закон, 72/2009-др. закон, 43/2011- Одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-др. закон), одредбом члана 9. став 1;
- 6) Носилац пројекта је дужан да обезбеди ефикасан мониторинг животне средине у складу са чланом 72. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04,

36/2009, 72/2009, 43/2011, 14/2016 и 76/2018 и 95/2018-др. закон), уз могућност брзе интервенције у случају акцидентних ситуација;

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

- 7) У циљу заштите строго заштићених, заштићених и угрожених дивљих врста спровести следеће мере:
- Успоставити систем мониторинга утицаја рударских активности како би се пратиле све промене у природним и блиско природним екосистемима.
 - Очувати евидентиране приоритетне типове станишта за заштиту: А1.1 Шуме беле врбе (*Salix alba*) и топола (*Populus spp.*), А1.2 Шуме јова (*Alnus spp.*) и пољског јасена (*Fraxinus angustifolia*), А1.3 Шуме лужњака (*Quercus robur*) и пољског јасена (*Fraxinus angustifolia*), А1.4 Шуме лужњака (*Quercus robur*) и граба (*Carpinus betulus*), А2.1 Шуме сладуна (*Quercus frainetto*) и цера (*Quercus cerris*), А2.3 Шуме лужњака (*Quercus robur*) са жешљом (*Acer tataricum*), А2.5 Шуме китњака (*Quercus petraea*) и цера (*Quercus cerris*), А3.2 Шуме букве (*Fagus moesiaca*), С1.3 Суве карбонатне ливаде и камењари, С2.2 Умерено влажне брдске ливаде, F1.2 Сталне мезотрофне стајаће воде, F3.2 Амфибијске обалне заједнице ниских шашева и сита, а које су у планском обихвату дуж обала река и других водотокова.
 - Очувати екосистемске и предеоне карактеристике предметног подручја, са посебним освртом на диверзитет, структуру и порекло екосистема као и структуру предела (хомогеност, гранулираност, мозаичност).
 - У складу са чланом 7. Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016), обезбедити спровођење мера и активности на заштити и очувању строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака и животиња, с посебним освртом на групу најугроженијих и ретких врста, као што су: грлица (*Streptopelia turtur*), црна жуна (*Dryocopus martius*), шумска шева (*Lullula arborea*), дрозд имелаш (*Turdus viscivorus*), сива жуна (*Picus canus*), сеоски детлић (*Dendrocopos syriacus*) и дабар (*Castor fiber*);
 - У свим фазама израде Пројекта предвидети забрану хватања, убијања, сакупљања, узнемиравања дивљих врста.
 - Уколико се током реализације пројекта планира пресецање миграторних коридора дивљих животиња, неопходно је предвидети успостављање зелених копнених и водених коридора којима ће се одвијати несметано кретање дивљих животиња између различитих делова подручја њихових активности.
 - Планирати обавезу изградње антиерозионих брана на местима где постоји опасност од ерозије, спирања, клизишта, бујица и депоновања свих облика седимената у водене токове, с тим да се морају обезбедити коридори за неометано кретање животиња.
 - Забрањено је уклањање крајчене високе и ниске вегетације у заштитној зони хидролошких појава (реке, речице, извори, појила, бунари, канали за наводњавање, и сл.), као и оштећење или уништење природних хигрофилних шума, рубних станишта, живица, међа, појединачних стабала, влажних екосистема са природном или полуприродном дрвенастом, жбунастом, ливадском или мочварном вегетацијом изван микролокација предвиђених за изградњу стационарних објеката и рудничке инфраструктуре. Посебну пажњу посветити очувању структуре и функције еколошких коридора као што су водотоци и канали и њихов обалски појас;
 - Неопходно је обезбедити несметане репродуктивне циклусе акватичних врста и оних врста којима је део циклуса развића везан за водене екосистеме.
 - Забрањено је уништавање или измена микростаништа, као што су влажне ливаде, баре, локве и пешчане обале, које представљају репродуктивне центре инсеката, водоземаца и гмизаваца.

- Предвидети постављање баријера које спречавају улазак дивљих врста у подручја рудника.
 - Предвидети адекватну излоацију целокупног електродистрибутивног система у циљу спречавања колозије и електрокуције птица.
 - Радове на припреми терена и уклањању вегетације изводити пре или након периода гнезђења птица, пре 01. марта или после 10. јула;
 - Уколико су присутна гнезда на појединачним стаблима, стубовима или објектима изместити их уз предходно прибављене посебне услове Завода и то ван периода гнезђења односно када гнезда нису активна;
 - Уколико се током извођења радова на предметном подручју наиђе на активно гнездо са положом или младунцима птица, неопходно је обуставити радове на тој локацији и обавестити Завод за заштиту природе Србије;
- 8) Уколико је неопходно извршити сечу стабала на локацијама на којима се налазе станишта приоритетна за заштиту (шуме лужњака и пољског јасена и шуме сладуна и цера), потребно је планирати подизање шумских засада, као компензацију уклоњене вегетације. Компензационе мере одређује надлежно Министарство на основу чл. 12. Закона о заштити природе и Правилника о компензационим мерама;
 - 9) Приликом извођења радова на уређењу и припреми терена за отварање рудника и изградњу стационарних објеката унутар рудничког круга, уклањање постојеће шумске вегетације је дозвољено вршити у најмањој, неопходној мери и обиму и само на микролокацијама у оквиру експлоатационог поља где је предвиђена изградња стационарних објеката и пратеће инфраструктуре. За уклањање шумске вегетације потребно је прибавити дознаку од ЈП „Србијашуме“ односно надлежног шумског газдинства, без обзира да ли су стабла у државном или приватном власништву;
 - 10) Приликом сече на локацијама на којима се налазе станишта приоритетна за заштиту очувати у највећој мери рубове шума и обезбедити неопходан проценат зрелих, старих и сувих стабала, а нарочито стабала с дупљама;
 - 11) Предвидети остављање заштитног зеленог појаса високе вегетације ширине минимум 10 m, око простора рудника и експлоатационог поља. На деловима где не постоји висока вегетација, предвидети озелењавање претежно аутохтоним, брзорастућим врстама, које имају изражене естетске вредности. Није дозвољено коришћење врста које су идентификоване као алергене (тополе и сл.), као и инвазивне, алохтоне, врсте у Србији: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза);
 - 12) Установити обавезу да уколико се у току извођења радова мора вршити одлагање материјала који може послужити као добро склониште за гмизавце и друге животиње, време одлагања треба максимално скратити и поштовати услов да је забрањено убијање и хватање гмизаваца и других животиња. Евентуално уочене животиње је потребно безбедно евакуисати у идентичан тип станишта у коме су пронађене;

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ВОДА И ЗЕМЉИШТА

- 13) За потребе експлоатације подземне воде потребно је засебно спровести законом прописану процедуру код надлежног Министарства. У том смислу потребно је израдити елаборат о резервама воде и експлоатацији воде за који потребно исходovati посебне услове заштите природе;
- 14) У циљу заштите квалитета подземних и површинских вода неопходно је предвидети:
 - интегрално коришћење, уређење и заштиту водних ресурса у обухвату Пројекта;
 - идентификацију свих отпадних вода, дефинисање техничких решења за њихово пречишћавање како би се неутралисали негативни утицаји;

- изузимање непосредне и уже зоне изворишта водоснабдевања или изворишта за друге намене из простора рударских активност;
- рудничке воде, тј. воде настале приликом извођења рударских радова, воде настале дренарањем рударских објеката, и све друге воде настале у поступку експлоатације, не смеју се упуштати у површинске токове било које врсте, без претходног пречишћавања;
- обавезно, подину одлагалишта јаловне изоловати (одговарајућим фолијама или другим решењима) од подлоге, како би се у потпуности спречило процеђивање вода из одлагалишта у тло, земљиште, водоносне хоризинте и/или издани;
- на сваки начин спречити уливање рудничких вода, било пречишћених било непречишћених у водоносне хоризонте и/или издани;
- воде из одлагалишта јаловне (настале дреднирањем одлагалишта јаловине), не смеју се упуштати у површинске токове било које врсте, без претходног пречишћавања;
- ни под којим условим није дозвољено слободно разливање, чак и пречишћених рудничких вода, по тлу и изливање у природну и/или животну средину;
- пречишћене рудничке воде у што већој мери користити за процесе и активности везане за експлоатацију;
- на сваки начин спречити мешање (преливање) подземних вода различитих водоносних хоризоната и/или издани;
- пројектом дефинисати обавезу сталног праћења физичко-хемијских карактеристика вода тока Јадра и водотокова у сливу Јадра, као и подземних вода, и обавештавање јавности о резултатима;
- успоставити систем редовног праћења квалитета воде водотокова у сливу Јадра, као и протока воде који је неопходан да се одржи природни хидролошки циклус потребан за опстанак свих врста, а у циљу спречавања опадања водостаја испод 2/3 карактеристичног за доба године и повећања концентрације загађујућих материја које би угрозило опстанак и циклусе развића приоритетних типова станишта за заштиту као и станишта строго заштићених врста;
- у случају да дође до акцидентних угрожавања и уништавања водених екосистема, предвидети хитну рехабилитацију водених тела и приробаља;
- предвидети мере за спречавања уноса седимената из отпадних вода у крајње реципијенте, што је посебно важно за заштиту дна реке и очувања вода;
- примарни реципијент отпадних вода (колектор) из система експлоатације руда мора бити водонепропустан и изграђен унутар локације рудника, како би се избегла загађења земљишта и водотокова, а седимент настао у процесу експлоатације литијума и бора одлагати у сувом и нереактивном облику на одлагалишту,
- у процесу одлагања отпадних материја на одлагалишту неопходно је континуирано спроводити екоремедијацију и биоремедијацију отпадних вода како би се спречило загађење земљишта, површинских и подземних вода;
- у случају детекције загађења у земљишту и водотоковима, моментално и без одлагања обуставити отпуштање отпадних вода у крајњи реципијент;
- предвидети да је у случају било каквих активности које укључују измену или употребу водних ресурса, неопходно израдити нову процену утицаја на животну средину, као и предузимање мера за заштиту квалитета и количине воде у рекама;
- спровођење мониторинга станишта осетљивих на токове низводно од места црпљења воде;
- забрањено је слободно депоновање било каквог отпада у речна корита и дуж обале река;

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

- 15) У циљу очувања ваздуха и смањења емисија прашине, емисија гасова са ефектом стаклене баште и емисија азотових оксида у атмосферу, неопходно је:

- строго контролисати граничне вредности емисије загађујућих материја из стационарних и покретних извора загађивања (из рударства, са депоније индустријског отпада, из саобраћаја) на основу утврђених стандарда на националном нивоу;
- примена система за пречишћавање ваздуха у циљу задовољења граничних вредности емисије;
- предвидети мере за смањење емисија загађујућих материја током изградње и пуштања у рад рудника;
- предвидети уградњу аспирационих система високе ефикасности отпашивања циљу обарања прашине са саобраћајница, транспортних трака, камиона, одлагалишта сувих погача и др.;
- предвидети да се приликом лоцирања јаловишта избегну доминантни правци ветрова;
- прогресивна ремедијација (рекултивација) – прекривање јаловишта земљаним покривачем и успостављање ране вегетације;
- обезбеђивање адекватног транспорта сувих погача у затвореним камионима, ради избегавања развејавања депонованог материјала по локацији;
- бушаће гарнитуре за бушење минских рупа морају имати систем за отпашивање;
- пројектом дефинисати тачне локације мерних места за мониторинг квалитета ваздуха у реалном времену, у односу на ружу ветрова;
- прецизно дефинисати методу мерења квалитета ваздуха и обавезу достављања резултата мерења на дневном нивоу Министарству заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине;

ПОСЕБНИ УСЛОВИ - РУДАРСКИ РАДОВИ И АКТИВНОСТИ

- 16) Експлоатацију јадарита вршити искључиво подземним путем;
- 17) Приликом припреме и прераде концентрата руде Јадарит није дозвољено да продукти хемијског третмана руде доспеју у животну средину, како би се избегла велика и трајна опасност од загађења земљишта, површинских и подземних вода и ваздуха, као и нарушавање биолошких процеса и циклуса развића живог света.
- 18) Приликом одлагања (депоновања) сувих погача, односно јаловине, потребно је предвидети следеће мере у циљу заштите подземних и површинских вода на следећи начин:
 - забрањено је депоновање било које врсте отпада током и по завршетку радова у приобаљу река, барама, замочвареном земљишту и постојећим трајним локвама, као и на пољопривредном земљишту;
 - сакупљати и одводити „без-контактне“ воде (тј. површинске и подземне воде из околног слива које још нису дошле у контакт са сувим погачама), прављењем система канала за преусмеравање површинских вода, са околног слива, око тела јаловишта и израду система за пресецање и одвођење подземних вода у комбинацији са системом за преусмеравањем површинских вода;
 - направити систем пресецања и сакупљања „контактних“ вода (површинских и подземних вода, које су дошле у контакт са сувим погачама, и процедурних вода из депоније) изградњом подземних дренажни система и водосабирника (шахтови) за сакупљање ових вода и њихово препумпавање, назад у производни процес или на даљи третман пре испуштања у околне реципијенте;
 - постављање изолационе кошуљице – заштитног слоја за облагање дна депоније, пре почетка одлагања, у циљу заштите подземних вода;
 - урадити инертизацију површинских слојева сувих погача на депонији облагањем адекватним материјалима како би се спречио контакт са атмосферским падавинама;
 - потребно је прикупљати процедурне вода са депоније и транспортовати их до постројења прерада пре упуштања у реципијент (квалитет вода мора задовољити стандарде прописане кроз Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16), Правилник

о параметрима еколошког и хемијског састава површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл.гласник РС“, бр. 74/11) и Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС“, бр. 23/94).

- 19) При депоновању јаловине не смеју се изазвати инжењерско-геолошки процеси односно појаве нестабилности на јаловишту и терену;
 - 20) При пројектовању подземних просторија водити рачуна о стабилности терена како не би дошло до појаве инжењерско-геолошких појава (одрона, клизишта, улегнућа и др.);
 - 21) Пројектом дефинисати укупне потребне количине агрегата и цемента за израду запуне, а нарочито количину јаловине која ће се употребити у ову сврху (утврдити преоцентуални удео од укупне количине јаловине);
 - 22) Минирање изводити тако да се избегну негативни утицаји на живот људи и објекте, или сведу на најмању могућу меру (Правилник о техничким нормативима при руковању експлозивним средствима и минирању у рударству „Службени лист СФРЈ“, бр. 26/1988 и 63/1988 – исправка);
 - 23) За минирање користити искључиво експлозивна средства чији су квалитет и начин испитивања утврђени одговарајућим прописима и стандардима;
 - 24) Транспортовање, смештај у магацине и издавање експлозивних средстава на површини вршити према прописима о промету експлозивних материја;
 - 25) Стручно оспособљена лица која руководе превозом и преносом експлозивних средстава или обављају послове минирања, као и друга лица која по било ком основу долазе у складишне просторије или помажу при превозу и преносу експлозивних средстава и минирању, морају се придржавати прописаних мера безбедности и здравља на раду, заштите животне средине и мера заштите од пожара;
 - 26) За смештај и чување експлозивних средстава обезбедити за ту сврху израђене и уређене јамске магацине, према важећим прописима. Мање количине експлозивних средстава за потребе радилишта у једној смени могу се држати у приручним спремиштима, која морају бити (на подручју радилишта) на сигурном месту до ког мине не могу да одбаце материјал;
 - 27) Предвидети организовано сакупљање и одлагање истрошених и замењених делова опреме;
 - 28) Током извођења радова, сагласно чл. 10. и 16. Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 96/2021), ниво буке не сме прећи граничне вредности за радну средину;
 - 29) У складу са чл. 153. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“, бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021), по завршетку извођења радова на експлоатацији на површинама на којима су рударски радови завршени, потребно је извршити рекултивацију земљишта у свему према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта, за који је потребно исходovati посебне услове заштите природе;
 - 30) Уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати природну вредност, сагласно чл. 99. Закона о заштити природе, налазач је дужан да пријави Министарству заштите животне и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.
2. Ово решење не ослобађа обавезе подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
 3. За све друге радове/активности на предметном подручју а које нису обухваћене достављеним Изводом из студије изводљивости подземне експлоатације лежишта литијума и бора Јадар, или промене пројектне документације, као и за израду Главног рударског пројекта, потребно је поднети нови захтев Заводу за издавање услова заштите природе.
 4. У складу са чл. 9. став 18. Закона о заштити природе, рударски пројекат је потребно доставити Заводу ради прибављања мишљења о испуњености услова заштите природе из овог решења уз достављање Студије процене утицаја.

5. За израду пројектне документације за изградњу објеката и друге радове утврђене Уредбом о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар” („Службени гласник РС”, бр. 26 од 13. марта 2020, 8 од 20. јануара 2022 - др. уредба, 60 од 16. јула 2024 - др. уредба), неопходно је обезбедити акт о условима заштите природе кроз систем Обједињене процедуре;
6. Врста радова обавезује Носиоца Пројекта на покретање поступка одлучивања о потреби израде Студије процене утицаја предметног објекта на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/2004 и 36/2009) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 114/2008). С тим у вези, Студија о процени утицаја на животну средину Галвног рударског пројекта који ће обухватити све фазе експлоатације и прераде руде јадарита.
7. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања овог решења не отпочне радове и активности за које је ово решење издато, дужан је да поднесе захтев за издавање новог решења.
8. Такса за издавање стручне основе за израду решења о условима заштите природе у износу од 27.400 динара, одређене су у складу са Законом о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/2003, 51/2003-исправка, 61/2005, 101/2005-др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 93/2012, 65/2013-др.закон, 83/2015, 112/2015, 113/2017, 3/2018-исправка, 95/2018, 86/2019, 90/2019-исправка, 144/2020, 138/2022, 92/2023 и Усклађеним динарским износима из Тарифе републичких административних такси 59/2024 и 63/2024) – Тарифни број 186а – став 2. тачка 2) подтачка (3).

Образложење

Завод за заштиту природе Србије је примио дана 23.07.2024. године захтев заведен под 03 бр. 021-2818/1 и допуну захтева у циљу прецизирања за који пројекат се односе тражени услови заштите природе од 07.08.2024. године заведену у Заводу под 03 бр. 021-2818/3, предузећа „RIO SAVA EXPLORATION“ d.o.o. из Београда, Булевар Милутина Миланковића бр. 1И, Навигатор 2, 11070 Нови Београд, за издавање услова заштите природе за израду Пројекта експлоатације лежишта литијума и бора Јадар.

Наведени радови у овом Решењу планирани су на експлоатационом пољу које је дефинисано тачком 1. подтачка 1) овог Решења.

Уз захтев је достављен Извод из студије изводљивости подземне експлоатације лежишта литијума и бора Јадар, који је у мају 2024. године израдио Рударско геолошки факултет у Београду. Руководилац израде студије је проф. др Никола Лилић, дипл.инж. рударства.

Увидом у достављени Извод из студије изводљивости подземне експлоатације лежишта литијума и бора Јадар, констатује се да је у предметном документу приказан само део радова и активности које се односе на рударске активности планиране Уредбом о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар” („Службени гласник РС”, бр. 26 од 13. марта 2020, 8 од 20. јануара 2022 - др. уредба, 60 од 16. јула 2024 - др. уредба). Остале активности, које се односе на технолошко-металуршку прераду ископане руде, нису обухваћене поменутиим Изводом.

Увидом у достављени Извод из студије изводљивости подземне експлоатације лежишта литијума и бора Јадар, констатује се да се планирају припреми (отварање лежишта, приступ лежишту, припрема ревира и откопног поља) и експлоатациони радови (израда јамских просторија, бушење и минирање, транспорт откопаног материјала, припрема и засипање откопа паста засипом, одлагање рудничке јаловине, технолошки процес припреме руде јадарит, постављање електроенергетске и телекомуникационе инсталације, изградња стационарних рударских објеката). Основни концепт експлоатације лежишта заснован је на:

- подели лежишта на ревири и унутар њих на откопна поља,
- централном систему отварања који генерално представља комбинацију вертикалних просторија (окно) и хоризонталних просторија (ходник),
- систему основне припреме лежишта који представља комбинацију косих просторија (нископ), хоризонталних просторија (ходник) и вертикалних просторија (слепо вентилационо окно),
- систему припреме откопних поља, који се развија из система основне припреме, а састоји се од комбинације хоризонталних просторија (ходник) и косих просторија (нископ),
- методи откопавања са засипавањем откопаног простора са висинама откопа које зависе од моћности лежишта,
- на основу карактеристика лежишта, експлоатационих резерви дефинисан је годишњи капацитет производње од 1,6 до 1,7 милиона тона руде. Планирани број радних дана на нивоу године је 365.

Систем отварања доње јадаритске зоне лежишта Јадар припада централном систему отварања који је лоциран западно од лежишта, а чине га два окна (извозно и вентилационо окно) и ходник којим су поменути окна међусобно повезана. Израдом ових просторија успоставља се проточни систем проветравања и стварају се предуслови за израду рудничких просторија. Просторије основне припреме лоциране су у непосредној близини лежишта и прате лежиште, формирајући прстен око лежишта.

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар“ („Службени гласник РС“, бр. 26 од 13. марта 2020, 8 од 20. јануара 2022 - др. уредба, 60 од 16. јула 2024 - др. уредба) представља плански основ за израду Пројекта експлоатације лежишта литијума и бора „Јадар“. Поменути План треба да обезбеди услове за одрживи просторни развој обухваћеног подручја, рационалну експлоатацију лежишта минералних сировина и других ресурса у лежишту, као и за неутралисање или ублажавање негативних просторних, еколошких и социоекономских последица експлоатације и прераде минералних сировина.

Пројекат експлоатације лежишта литијума и бора „Јадар“ захвата део Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар“ („Службени гласник РС“, бр. 26 од 13. марта 2020, 8 од 20. јануара 2022 - др. уредба, 60 од 16. јула 2024 - др. уредба) и то:

- **Зону рударских активности** – обухвата простор потребан за одвијање рударских активности и простор у коме ће доћи до утицаја тих активности на околину, површине 854,8 ha, који је подељен на две подзоне. *Подзона 1А* обухвата површину од 140,24 ha, потребну за приступ руднику и изградњу површинских објеката рудника. У овој подзони се планира изградња појединих инфраструктурних система и објеката, врши трајна промена намене површина у грађевинско земљиште посебне намене за рударске и друге пратеће објекте и активности. *Подзона 1Б* обухвата простор у коме ће се одвијати рударске активности у ужем смислу, односно простор одређен рудним телом у коме ће се формирати подземни рудник и вршити ископавање и експлоатација руде (минерала јадарита) у дугорочном (постпланском) периоду. Ова подзона обухвата и површине изнад рудника на којима ће доћи до утицаја рударских активности, односно до могућег слегања терена. Границу ове подзоне чини површина од 849,81 ha, одређена хоризонталном пројекцијом контуре рудног тела планираног за експлоатацију и зоном утицаја рудника на површини. У овој подзони се задржава постојећа намена површина (претежно пољопривредно земљиште). У погледу режима коришћења, уређења и заштите простора, у овој подзони се забрањује изградња нових објеката, изузев објеката у функцији посебне намене и појединих објеката у функцији пољопривреде.

У оквиру *Подзоне 1А* налазе се објекти и простори за експлоатацију и прераду руде, инфраструктурни објекти и складишта, организовани и груписани у складу са технолошком шемом и потребама инвеститора, и то: улаз, извозно окно, сервисно окно, канцеларије за потребе рудника, руднички диспечерски центар, сала за састанке, свлачионице, гардеробни ормани и тоалети, радионица и складиште рударског материјала и делова, круг дробиличног постројења, разводна станица постројења за припрему минералне сировине са контролном станицом и канцеларијом, филтрација остатка из припреме минералне сировине, постројење за расхлађивање рудника, постројење за заупу, погон прсканог бетона, складиште агрегата и отворено складиште концентрата.

- **Зону производно-индустријских активности** – обухвата простор и површине потребне за изградњу и формирање комплекса у коме се врши прерада руде и даља производња, као и простор у коме ће доћи до утицаја тих активности на околину, укупне површине од 646,54 ha. Ова зона је подељена на две подзоне. *Подзона 2А* – обухвата простор и површине потребне за изградњу и формирање комплекса у коме се врши прерада руде и даља производња (литијум-карбоната, натријум-сулфата и борне киселине). Ова подзона је одређена границом комплекса и заузима површину од 79,8 ha. Планирана је промена намене површина и земљишта у грађевинско земљиште посебне намене за производно-индустријске и друге пратеће објекте и активности. У овој подзони се планира изградња индустријског железничког колосека, интерних саобраћајница и других инфраструктурних система и објеката. *Подзона 2Б* – обухвата заштитну зону од 1000 m око комплекса у којој се врши прерада руде и даља хемијска производња, на површини од 646,54 ha. У овој подзони се задржава постојећа намена површина.

У оквиру *Подзоне 2А* налазе се објекти и простори за прераду руде, производњу, паковање, складиштење, инфраструктурни објекти, управне зграде и слично, организовани и груписани у складу са технолошком шемом и захтевима инвеститора, и то: улазни део (центар за хитне случајеве, ватрогасна подстаница са резервоарима воде и паркинг за запослене), производни део (технолошки блок за растварање концентрата сумпорном киселином, технолошки блок након алкализације, филтер пресе за остатке из фазе растварања (дигестије) и алкализације, технолошки блок кристализације борне киселине, технолошки блок кристализације литијум карбоната, технолошки блок кристализације натријум сулфата и његово складиште, технолошки блок за додатно уклањање бора, простор за истовар киселина, складиште киселина, складиште реагенаса, лабораторије, канцеларије и радионица за одржавање са канцеларијом) и пратећи инфраструктурни објекти (расхладни торњеви, постројење за пречишћавање атмосферске и процесне воде, водосабирник атмосферских вода, компресори и разводна станица помоћних флуида).

Увидом у Централни регистар заштићених природних добара и документацију Завода, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, утврђени су услови из диспозитива овог решења. При томе се имало у виду да се подручје на којем се планира експлоатација јадарита у лежишту „Јадар“ не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите нити је у границама еколошки значајног подручја еколошке мреже Републике Србије.

На подручју је евидентирано присуство већег броја строго заштићених и заштићених дивљих биљних и животињских врста, у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). Неке од значајнијих врста птица које су забележене на предметном простору су: грлица (*Streptopelia turtur*), црна жуна (*Dryocopus martius*), шумска шева (*Lullula arborea*), дрозд имелаш (*Turdus viscivorus*), сива жуна (*Picus canus*), сеоски детлић (*Dendrocopos syriacus*), дабар (*Castor fiber*) и видра (*Lutra lutra*).

У оквиру експлоатационих поља идентификована су станишта приоритетна за заштиту према Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС“, бр. 35/2010), и то шуме лужњака (*Quercus robur*) и пољског јасена (*Fraxinus angustifolia*) и шуме сладуна (*Quercus frainetto*) и цера (*Quercus cerris*). Шуме лужњака и јасена су фрагилна станишта услед функционалне непостојаности и осетљивости на деградацију, док су шуме сладуна и цера репрезентативна станишта на подручју Србије и фрагилна станишта услед слабе и споре обновљивости. У категорију станишта приоритетних за заштиту спадају и шуме беле врбе (*Salix alba*) и топола (*Populus spp.*) и шуме јове (*Alnus spp.*) и пољског јасена (*Fraxinus angustifolia*). Ове шуме су основни елемент крајречне вегетације водотока унутар експлоатационог поља.

Законски основ за доношење решења: Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016 и 95/2018-други закон), Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 72/2009, 43/2011-Одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-други закон), Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар“ („Службени гласник РС“, бр. 26/2020), Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016); Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС“, бр. 35/2010), Закон о процени утицаја на животну средину (Службени гласник РС бр. 135/2004 и 36/2009), Уредба о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 114/2008).

На основу свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Упутство о правном средству: „Против овог решења може се изјавити жалба Министарству заштите животне средине у року од 15 дана од дана пријема решења. Жалба се предаје Заводу за заштиту природе Србије уз доказ о уплати Републичке административне таксе у износу од 590,00 динара на текући рачун бр. 840-0000031395845-78, позив на број 59-013 по моделу 97.“

Достављено:

- Подносиоцу захтева
- Архива

